

HØRINGSNOTAT

Vedrørende høringssvar til forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for N69 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen

Forslag til Natura 2000-plan for N69 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen har været i offentlig høring fra den 21. februar 2022 til den 25. maj 2022.

Indkomne høringssvar kan ses i dokumentet "Indkomne høringssvar til høring af Natura 2000-planerne 2022-27" på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Den offentlige høring er annonceret på Miljøstyrelsens hjemmeside og via Miljøstyrelsens nyhedsbrev. Relevante myndigheder er desuden direkte orienteret, jf. miljømålsloven § 43. Lodsejere med væsentlige interesser, der vil kunne berøres af et eller flere elementer i planlægningen for et Natura 2000-område, er individuelt blevet orienteret om høringen over forslag til Natura 2000-planer. Relevante organisationer og foreninger er ligeledes blevet direkte orienteret. Alle forslag til Natura 2000-planer har kunnet tilgås via Miljøstyrelsens hjemmeside.

Miljøstyrelsen har i alt modtaget ca. 440 høringssvar både specifikke høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer og mere generelle høringssvar vedrørende naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet høringssvar "Miljøstyrelsens generelle høringssvar vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside. De områdespecifikke høringssvar er gennemgået og behandlet i lokale høringssvar for hvert enkelt Natura 2000-område.

Til denne Natura 2000-plan er der modtaget i alt **4** høringssvar. Høringssvar vedrørende den Strategiske Miljøvurdering behandles separat i den sammenfattende redegørelse, som ligger tilgængelig på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Svarene har berørt følgende emner:

1. Datagrundlag
2. Indsatsprogram
3. Lovgrundlag
4. Målsætninger
5. Rollefordeling
6. Udpegningsgrundlag og områdegrænser

Dette høringsnotat er inddelt emnevist. I det følgende afsnit sammenfattes de væsentligste synspunkter fra høringsvarene under de ovenfor nævnte emner, hvorefter Miljøstyrelsens bemærkninger er angivet i kursiv. Sidst i høringsnotatet gennemgås eventuelle justeringer i Natura 2000-planen på baggrund af de indkomne høringsvar.

Det bemærkes, at høringsvarene kun er gengivet i hovedtræk. Høringsvarene kan i deres helhed læses på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Bemærkninger til planforslaget

1. Datagrundlag

Resume af høringsvar

Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjern mener, at det er en faktisk fejl at anføre den sydlige del af Værnengene som ynglested for brushane og almindelig ryle. Arterne har i mange år været i tilbagegang her (er forsvundet?). Derudover anføres det, at "Værnengene er fint afgræssede, og vegetationshøjden på ynglelokaliteterne opfylder generelt set artens krav". Danmarks Naturfredningsforening Ringkøbing-Skjern vil gerne vide, hvor det er på Værnengene, og hvor mange par af almindelig ryle og brushane som yngler der?

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen har noteret sig Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjerns vurderinger. Miljøstyrelsen kan oplyses, at den sydlige del af Værnengene ikke er anført som ynglested for de to vadefuglearter. Det er dog Miljøstyrelsen vurdering, at det levestedkortlagte område med en forbedrende indsats vil kunne bringes til at være et tilfredsstillende levested for de to vadefuglearter.

Miljøstyrelsen kan oplyse, at der for 16 ynglefuglearter er udarbejdet en standardiseret metode til udpegning af yngleområder med dertilhørende beregninger af disse områders tilstand. Metoden er databaseret og udviklet i et samarbejde mellem DCE Aarhus Universitet og Miljøstyrelsen, og den videnskabelige rapport, der er hele grundlaget for implementering af levestedskortlægning i det statslige overvågningsprogram NOVANA, kan ses på [DCE Aarhus Universitets hjemmeside](https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022). Tilstandsvurderingssystemet er helt grundlæggende et forvaltningsværktøj, der ligger i direkte forlængelse af Fuglebeskyttelsesdirektivets krav om beskyttelse, opretholdelse og evt. genskabelse af levestederne for de ynglefuglearter, der er omfattet af direktivets Bilag 1 herunder bl.a. brushane og almindelig ryle. De kortlagte levesteders udbredelse og tilstand for brushane og almindelig ryle på hele Tipperhalvøen fremgår tydeligt af kort i Natura 2000-basisanalysen, og kan også tilgås via [MiljøGIS \(https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022\)](https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022) med samtlige overvågningsdata fra det statslige NOVANA-program, som Miljøstyrelsen stiller til rådighed for alle interesserede i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. I Natura 2000-basisanalysen fremgår antallet af ynglepar for de arter, der indgår i områdets udpegningsgrundlag. Antallet af ynglepar suppleres kontinuerligt hvert andet år i forbindelse med Miljøstyrelsens overvågning, og disse data er efter kvalitetssikring offentlig tilgængelige og kan f.eks. ses via Miljøstyrelsens databaser Naturdatabasen og Arter.dk.

2. Indsatsprogram

Resume af høringsvar

Dagsletters Værn ønsker at beholde den nuværende drift på arealerne. Deres bekymring er, om der i fremtiden vil være nok foder, og om foderkvaliteten vil være i orden i området. Hvis det ikke er tilfældet, vil det ikke være let at skaffe dyr til afgræsning af arealerne, hvilket allerede er tilfældet på nuværende tidspunkt. Uden kvieafgræsningen vil arealerne gro til i sig m.m., og naturtilstanden vil falde på arealerne.

Miljøstyrelsens bemærkninger:

Miljøstyrelsen har noteret sig lodsejernes bekymring i forhold til en sikring af afgræsning af strandengene på Tipperhalvøen. Miljøstyrelsen kan oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer. Konkrete plejeforslag skal således rettes mod relevante handleplanmyndighed. Afslutningsvis skal det bemærkes, at Miljøstyrelsen er enig med lodsejerne i, at en fremadrettet sikring af afgræsning på engarealerne på Tipperhalvøen er yderst vigtig for at sikre en række udpegede ynglefuglearters levesteder.

Resume af høringssvar

Dansk Ornitologisk Forening, Vestjylland mener, at det er vigtigt, at tilstanden for skestorkens yngleområde og fourageringsområder omkring Ringkøbing Fjord fortsat sikres. Dansk Ornitologisk Forening, Vestjylland påpeger, at Høje Sande vil blive landfast mod syd inden for en kort årrække, og skal øen bevares som yngleområde for skestork, vil det blive nødvendigt at sikre øen for bl.a. ræv. En mulighed kunne også være, at fjerne det aflejrede sand mellem øen og fastlandet.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen har noteret sig Dansk Ornitologisk Forening Vestjyllands, oplysning omkring forholdene ved landets vigtigste ynglelokalitet for skestork som findes på Høje Sande i bunden af Ringkøbing Fjord. Som det også fremgår af Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram, er det også Miljøstyrelsens vurdering, at området er et vigtigt yngleområde for bl.a. skestork, og det fremhæves, at artens levesteder skal sikres. Miljøstyrelsen kan oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer. Konkrete projekt- og plejeforslag skal således rettes mod relevante handleplanmyndighed.

Resume af høringssvar

Dansk Ornitologisk Forening, Vestjylland mener, at naturtilstanden især på Skidenbugt-engene i den nordøstlige del af Værnengene er god for almindelig ryle og brushøne. Dansk Ornitologisk Forening, Vestjylland vurderer samtidig, at der de seneste 25 år har været en meget høj prædation fra rovpattedyrene ræv og mårhund. Det er gået hårdt ud over de kolonirugende arter som klyde og havterne. Havterne er forsvundet, og de sidste 10 år har der ynglet meget få klyder på Tipperne og Værnengene. Dansk Ornitologisk Forening, Vestjylland ved, at der bliver udført ræve- og mårhundebekæmpelse, men mener, at der må ydes en ekstraordinær indsats for at begrænse antallet af prædatorer.

Miljøstyrelsens bemærkninger:

Miljøstyrelsen har noteret sig Dansk Ornitologisk Forening, Vestjyllands synspunkter omkring Skidenbugt-områdets egnethed som yngleområde for almindelig ryle og brushane samt kommentaren omkring betydning af prædation fra rovpattedyr for flere ynglefuglearter. Miljøstyrelsen kan oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer. Konkrete projekt- og plejeforslag skal således rettes mod relevante handleplanmyndighed, der i dette tilfælde er kommunen.

Afslutningsvis skal det bemærkes, at det af Natura 2000-basisanalysen fremgår, at Miljøstyrelsen har foretaget levestedskortlægning på bl.a. Skidenbugt-engene. Tilstanden er på baggrund af indsamlede overvågningsdata her i øvrigt beregnet til 1, som er høj tilstand. I forhold til foreningens synspunkter omkring de negative konsekvenser af prædation fra rovpattedyr kan Miljøstyrelsen oplyse, at styrelsen i Natura 2000-basisanalysen netop fremhæver prædation som en væsentlig negativ faktor for en række af området's ynglefuglearter. Dette afspejles de generelle retningslinjer 2 og 3 i Natura 2000-planens indsatsprogram.

Resume af høringssvar

Dansk Ornitologisk Forening, Vestjylland foreslår en forbedring af tilstanden på den sydlige del af Værnengene. Store dele er opdyrket, og de vadefugle, som tiltrækkes af de jordbehandlede marker, får deres reder ødelagt ved harvning/såning mm. Nogle af de opdyrkede marker burde, efter Dansk Ornitologisk Forening, Vestjyllands mening, have været §3 beskyttet. Udtagning af dyrkede marker til natur vil forbedre mulighederne for de trængte vadefugle. Derudover er vegetationen på den sydlige del af Værnengene f.eks. langs Værnvej alt for høj til f.eks. vibe og andre vadefugle. Her kunne der ske forbedringer ved mere slåning og flere kreaturer. Omfanget af kalkning og gødning på de nordlige dele af Værnengene er desuden en trussel mod ynglende kobbersnepper, brushøns og almindelig ryler.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen har noteret sig Dansk Ornitologisk Forening, Vestjyllands synspunkter til den fremtidige drift af arealerne på Værnengene både for så vidt angår enge, strandenge og dyrkede arealer. Miljøstyrelsen kan oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer. Konkrete projekt- og plejeforslag skal således rettes mod relevante handleplanmyndighed.

I forhold til foreningens vurdering af, at opdyrkede marker burde være udpegede som arealer omfattet af Naturbeskyttelsesloven §3, skal Miljøstyrelsen oplyse, at forhold omkring Naturbeskyttelseslovens bestemmelser ikke er en del af høringen af Natura 2000-planerne. Administration af Naturbeskyttelseslovens håndteres af kommunerne og bør således adresseres til den pågældende kommune.

I forhold til foreningens trusselsvurderinger omkring konsekvenser af kalkning og gødning på dele af Værnengene, kan det oplyses, at sædvanlig landbrugsmæssig dyrkningspraksis ikke er en del af denne offentlige høring. Hvis kommunen konkret vurderer, at sædvanlig landbrugsdrift vil være til hinder for, at målene for området på sigt kan nås, forventes det, at kommunen anvender de virkemidler, som er til rådighed for realiseringen af Natura 2000-planerne.

Resume af høringssvar

Dansk Ornitologisk Forening, Vestjylland er bekymret for levestederne for både yngle- og trækfugle inden for reservatgrænsen. Dansk Ornitologisk Forening, Vestjylland påpeger problemer med ulovligt fiskeri, kite- og vindsurfing, kajaksejls og padlesurfing. Alt sammen foregår, efter Dansk Ornitologisk Forening, Vestjyllands mening, tæt på Høje Sande inden for reservatgrænsen.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen har noteret sig Dansk Ornitologisk Forening, Vestjyllands kommentar om påståede ulovligheder inden for grænsen af det udpegede Vildtreservat i området. Miljøstyrelsen skal oplyse, at ulovligheder i henhold til den gældende lovgivning ikke er en del af Natura 2000-planlægningen. Foreningen bør i stedet for rette henvendelse til den ansvarlige myndighed som for Vildtreservaternes vedkommende er Naturstyrelsen eller direkte til politiet.

Resume af høringssvar

Danmarks Jægerforbund mener, at man bør overveje at lade Ringkøbing Fjord blive fersk igen, da dette vil resultere i en mere stabil vandstand og salinitet til gavn for bundplanter og jordrugende fugle, hvis reder ofte bliver oversvømmet af uhensigtsmæssig slusedrift. Danmarks Jægerforbund er bekendt med, at problemstillingen hører til vandområdeplanerne, men de mener også, at det er relevant at nævne her, da det har betydning for den terrestriske natur såvel som de arter, der lever i den.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Spørgsmålet om en fersk eller brak fjord har som det vides været diskuteret i flere årtier. Miljøstyrelsen skal oplyse at saltholdighed og vandstand i Ringkøbing Fjord ikke håndteres via Natura 2000-planlægningen, men er fastlagt i slusepraksis for drift af slusen i Hvide Sande. Samtidig skal det oplyses, at det er politisk besluttet, at der indtil videre er

en arbejdsdeling mellem Natura 2000- og vandområdeplanerne, således at vandplanlægningen håndterer vandkvalitet i vandløb, søer over 5 hektar, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af søer under 5 hektar og hydrologien på terrestriske naturarealer.

Emnet er uddybet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.

3. Lovgrundlag

Resume af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjern mener, at beskrivelsen af tilstandene på Værnengene i Natura 2000-planen er et skønmaleri, som ikke beskriver, at det største problem i forhold til Natura 2000-bestemmelserne er et intensivt landbrug med tre gange græsslet, kalkning, gødskning, bl.a. med gylle i dele af arealet i syd-Værnengene i løbet af en sommer. Der opfordres kraftigt til, at de ansvarlige myndigheder tager ansvar for, at der leves op til bestemmelserne i direktivet, da der skal rettes op på mange års forsømmelser, og en enkelt mindre eng som græsses af kreaturer ved "Lige Vej" viser, at forholdene kan forbedres, når en hensigtsmæssig drift etableres.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen har noteret sig Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjerns holdning til tilstanden af Værnengene. Natura 2000-planerne bygger på basisanalyserne, der redegør for datagrundlaget. Data er indsamlet i perioden 2013-2019 som en del af det nationale overvågningsprogram – NOVANA. Der er tale om kvalitetssikrede data, der er indsamlet på nationalt niveau ud fra tekniske anvisninger udarbejdet i et samarbejde mellem DCE Aarhus Universitet og Miljøstyrelsen. Formålet er at sikre et ensartet datagrundlag. Miljøstyrelsen finder ikke grundlag for at planlægge ud fra enkelte års registreringer fra de forskellige Natura 2000-områder, men anvender i Natura 2000-planerne kvalitetssikrede data, som indgår i den officielle danske afrapportering til EU. Der findes andre data om naturen i Natura 2000-områderne. Disse er dog ikke tilstrækkeligt ensartede og kvalitetssikrede til, at Miljøstyrelsen har inddraget dem i basisanalyserne. Mange af disse data vil med fordel kunne indgå i senere faser af planlægningen, ikke mindst i forbindelse med gennemførelse af konkrete projekter.

Miljøstyrelsen kan desuden oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer. Konkrete projekt- og plejeforslag skal således rettes mod relevante handleplanmyndighed.

I forhold til foreningens trusselvurderinger omkring konsekvenser af landbrugsdriften på Værnengene, kan det oplyses, at sædvanlig dyrkningspraksis ikke er en del af denne offentlige høring. Hvis kommunen konkret vurderer, at sædvanlig landbrugsdrift vil være til hinder for, at målene for området på sigt kan nås, forventes det, at kommunen anvender de virkemidler, som er til rådighed for realiseringen af Natura 2000-planerne.

4. Målsætninger

Resume af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjern vurderer, at planens målsætninger er i orden. Det er dog Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjerns vurdering, at større arealer skal naturgenoprettes, før de sydlige dele af Værnengene er i overensstemmelse med Natura 2000-planens ønsker om høj eller god naturtilstand.

Miljøstyrelsens bemærkning:

Miljøstyrelsen har noteret sig Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjerns ønsker om gennemførelse af naturgenopretning på dele af Værnengene. Miljøstyrelsen kan desuden oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af

direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer. Konkrete projekt- og plejeforslag skal således rettes mod relevante handleplanmyndighed.

5. Rollefordeling

Resume af hørings svar

Dagsletters Værn ønsker som lodsejer en inddragelse i planlægningen af deres arealer, da de har det største kendskab til området.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljømålsloven, at handleplanerne skal være redskab for en forventningsafstemning med organisationer og lodsejere, således at kommunerne herved får mere tid til dialog og lokal inddragelse, der primært vil være forbundet med de konkrete projekter, der skal udmønte Natura 2000-planen og strække sig over hele planperioden.

Emnet rollefordeling er beskrevet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.

6. Udpegningsgrundlag og områdegrænser

Resume af hørings svar

Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjern påpeger, at både grågås og gravand yngler flere steder ved fjorden, og Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjern mener derfor, at arterne bør tilføjes områdets udpegningsgrundlag som ynglefugl.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen har noteret sig Danmarks naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjerns vurdering af, at de to fuglearter bør tilføjes områdets udpegningsgrundlag. Miljøstyrelsen kan oplyse, at den gennemførte høring alene vedrørte forslag til Natura 2000-planen. Ændringer i udpegningsgrundlag er sket i 2018-2022 og vil også fremover ske i en selvstændig proces ud fra bedst tilgængelige viden. Det kan i øvrigt oplyses, at de to nævnte arter ikke er medtaget på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1, og de kan derfor ikke komme i betragtning ved fremtidigt ændringer af områdets udpegningsgrundlag.

Justering af forslag til Natura 2000-plan for N69 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen

På baggrund af de indkomne bemærkninger til Natura 2000-planen har Miljøstyrelsen ikke fundet anledning til at foretage ændringer i Natura 2000-planen.

Bilag 1: Indkomne hørings svar til Natura 2000- planforslaget N69 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen

Sagsnummer	Høringspart
2022-39621/2022-52300	Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjern
2022-38803	Dagsletters Værn
2022-39657	Dansk Ornitologisk Forening, Vestjylland
2022-39511/2022-48577	Danmarks Jægerforbund